QORTI TAL-MAĠISTRATI (MALTA)

BĦALA QORTI TA' ĠUDIKATURA KRIMINALI

MAĠISTRAT DR. SIMONE GRECH

Kumpilazzjoni Nru. 13/2019

Il-Pulizija

(Spettur Colin Sheldon)

Vs

Roderick Cilia

Illum, 12 ta' Ottubru, 2022

Il-Qorti;

Rat l-imputazzjoni mressqa kontra Roderick Cilia, detentur tal-karta tal-identità Maltija 100678M, li permezz tagħha ġie akkużat talli nhar is-27 ta' Mejju 2015, u fix-xhur ta' qabel, f'dawn il-gżejjer b'diversi atti, ukoll jekk fi żminijiet differenti magħmulin bi ksur tal-istess dispożizzjoni tal-liġi jew dispożizzjonijiet relatati mal-liġi li ġew magħmula b'riżoluzzjoni waħda, ikkommetta serq ta' elettriku, liema serq huwa aggravat bil-mezz u aggravat bil-valur, liema valur jammonta għal elf u tmienja u sebgħin Ewro u ħmistax-il ċenteżmu (€1078.15), u dan bi ksur tal-Artikoli 261(b) (ċ), 264 (2), 279 (a), 18 tal-Liġi ta' Malta;

Rat id-dokumenti eżebiti;

Semgħt il-provi prodotti;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Ikkunsidrat:

Provi prodotti

PS 157 Brian Mifsud xehed li fis-27 ta' Mejju 2015, kien informat li kien hemm xi nies ġo residenza li kienet abbandunata, u ċioé Roderick Cilia u Phylisienne Farrugia. Spjega li meta l-uffiċjali tal-pulizija marru ġo din id-dar, sabu xi affarijiet relatati mad-droga, u kif ukoll kien hemm xi wire li kien jindika li kien qed jittieħed xi dawl minn xi residenza oħra. Huwa kkonferma r-rapport tal-pulizija li ġie redatt u eżebit fl-atti ta' din il-kawża.

PC 912 Gilmour Bugeja kkonferma l-aġġornamenti li għamel fuq ir-rapport tal-pulizija li nfetah dwar dan il-każ. Spjega li l-Ispettur Farrugia kienet talbitu jżid li kienet tkellmet ma' Roderick Cilia u ma' Phylisienne Farrugia, iżda dan ma rrispondix għall-mistoqsijiet li sarulu, u li kienet tkellmet ukoll mal-foreman tal-Enemalta u l-kollegi tiegħu, dwar id-dawl.

PC 148 Matthew Tonna xehed li kien sar rapport li kien hemm xi dawl f'xi post abbandunat. Spjega li dan il-post kien f'Testaferrata Street, Ta' Xbiex. Sostna li huwa ma kienx mar fuq il-post.

Karl Desira spjega li huwa foreman mal-Enemalta, u li kien ġie nfumat mill-Għassa tal-Pulizija tal-Imsida, li kien hemm każ ta' serq ta' elettriku. Spjega li huwa mar fuq is-sit f'Testaferrata, Ta' Xbiex jew Gżira. Huwa għamel rapport dakinhar ta' dak li sabu, u nkariga lil nies oħra biex jisskonettjaw dak il-wire li kien imqabbad minn barra. Spjega li dan il-wire kien imqabbad minn barra biex jieħu d-dawl. Spjega li sar ukoll rapport internament mal-Enemalta.

Keith Seychell xehed li huwa ġie kkuntattjat mill-Pulizija peress li kienu daħlu xi nies joqgħodu f'xi postijiet li huwa kien jieħu ħsieb għan-nom tal-kumpanija Metropolis.

Spjega li dawn kienu postijiet vojta f'Testaferrata Street, Gżira. Spjega li huwa kien mar għalaq il-bibien, peress li kien hemm xi nies li kienu qed jokkupaw dawn il-postijiet, mingħajr il-kunsens tagħhom. Sostna li huwa ma kienx ra lil dawn in-nies. Jaf li kienu nies Maltin u anke nies ta' karneġġjon skur. Spjega li f'dawn il-postijiet, ma kienx hemm servizzi fihom. Kienu qed jistennew biex jiddemolixxu dawn il-postijiet. Ikkonferma li kien hemm bibien f'dawn il-postijiet, imma kienu ġew sgassati.

Ikkunsidrat:

Illi l-fatti fil-qosor li taw lok għal din il-kawża, li ma jidhrux li huma in kontestazzjoni, huma s-segwenti. Sar rapport mal-Għassa tal-Pulizija, li kien hemm xi dawl ġo post li kien abbandunat, u li fih ma kienx hemm servizz ta' elettriku installat. Jirriżulta li meta l-Pulizija marru fuq il-post, sabu lill-imputat u lil persuna oħra femminili. Ġie osservat li kien hemm wire li kien qed jieħu l-elettriku minn ġo sors ieħor, b'mod illegali u abbużiv. Illi l-foreman Karl Desira kkonferma, li meta mar fuq is-sit, sab li kien hemm illegalità, u ordna li jiġi skonnettjat dan il-wire.

Il-Qorti tagħmel referenza għal dak li qalet il-Qorti tal-Appell Kriminali, fil-kawża Appell Nru: 46/2018, fl-ismijiet, Il-Pulizija (Spettur Sarah Magri) vs Joseph Bartolo, deċiża fit-12 ta' Diċembru, 2018, fejn intqal:

> *"L-Artikolu 264(2) tal-Kodiċi Kriminali jesiġi li l-liġi trid illi fil-każ ta' ksur jew gumni tas-serviżż elettriku jew tal-meters tagħha jew ta' xi siġilli ta' xi meter, il-fatt li jkun hemm mezzi qarrieqa li bihom wieħed jista' jkollu l-użu jew il-konsum illeġitimu ta' dan il-kurrent elettriku jew li bihom jista' jwaqqaf jew ibiddel mmarkar fil-meter tal-kwantita meħuda jew ikkunsmata jitqies sakemm ma jiġiex pprovat il-kuntrarju, bħala prova illi d-detentur tal-fond jew il-persuna li jkollha f'idejha il-fond fejn ikunu jinsabu dawn il-kawżi jew mezzi qarrieqa, jaf jew taf b'dan l-użu jew konsum ta' kurrent elettriku. Hu evidenti li dan is-sub-artikolu joħloq presunzjoni ta' juris tantum li għandha tipprevati jekk ma jigix ppruvat il-kuntrarju.*
>
> *Illi skond l-artikolu 264(2) tal-Kap 9, hemm presunzjoni ta' dolo juris tantum li għandha tipprevali jekk ma jiġix ppruvat l-kuntrarju kif ġie deċiż fil-kawża fl-ismijiet Il-Pulizija vs Anthony Lanzon deċiża fit-tnejn ta' Settembru, 1998 mill-Qorti tal-Appell Kriminali.*

Illi dina hija presunzjoni li ġiet deskritta f'sentenza fl-ismijiet Il-Pulizija vs Raymond Abela (mogħtija mill-Qorti tal-Appelli Kriminali f'sentenza mogħtija fis-16 ta' Lulju 1990), bhala "presunzjoni feroċi" u kompliet tgħid: "La l-presunzjoni hija daqstant feroċi l-Qorti tifhem li biex tapplikaha il-mezzi qarrieqa jridu jirriżultaw konklużivament u mhux sempliċement b'mod illi joholqu suspett A il-mezzi qarrieqa jridu jkunu jistgħu jwasslu għal dak l-effett li bihom jista' jwaqqaf jew ibiddel il-kejl jew il-markar."

L-artikolu 264(2) tal-Kap 9 jistabilixxi li jekk jiġi ppruvat l-ksur u l-presenza ta' mezzi qarrieqa li bihom wieħed jista' jkollu l-użu jew l-konsum illeġittimu tal-kurrent elettriku, jew jibdel r-registrazzjoni tal-konsum, allura jitqies bħala prova li d-detentur tal-fond jew il-persuna li jkollha f'idejha l-fond fejn instabu dawn il-mezzi qarrieqa, jaf b'dan l-użu jew konsum ta' kurrent elettriku illeċitu, sakemm ma jiġix ppruvat l-kuntrarju. Għalhekk f'dan it-tip ta' każi, l-onus tal-prova jinqaleb u ma jibqgħax aktar fuq il-Prosekuzzjoni iżda jinkombi fuq minn ikun akkużat. Ir-riżultat ta' dan l-ispustar tal-prova għal fuq akkużat hu li l-posizzjoni tal-Prosekuzzjoni tkun ġiet reża aktar faċli u b'hekk hi tkun tista tasal fejn trid tasal mingħajr sforżi ta' xejn."

Il-Qorti tagħmel referenza għall-insenjamenti rapporti mill-Qorti tal-Appell Kriminali fl-Appell Nru: 129/2018, fl-ismijiet Il-Pulizija Spettur Roderick Agius Vs Emanuel Borg, deċiża fis-6 ta Novembru, 2018, fejn intqal:

"Il-Qorti taghmel referenza ghal diversi sentenzi moghtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fosthom Il-Pulizija v Anthony Lanzon (Deciza nhar it-2 ta' Settembru, 1998), Il-Pulizija v Emanuel sive Lino Cassar (Deciza nhar is-26 ta' Ottubru, 1998), Il-Pulizija v Paul Barbara (Deciza nhar is-26 ta' Mejju, 1998) fejn gie spjiegat il-presunzjoni iuris tantum applikabbli ghal dan ir-reat kif dispost fl-Artikolu 264(2) tal-Kap 9 tal-Ligijiet ta' Malta.

Ghalhekk f'dan il-kaz, l-onus tal-prova jinqaleb u ma jibqax iktar fuq il-Prosekuzzjoni izda jinkombi fuq l-imputat odjern. Ir-rizultat ta' dan l-ispustjar tal-prova ghal fuq l-imputat hi li l-posizzjoni tal-Prosekuzzjoni tkun giet reza aktar facli u b'hekk hi tkun tista' tasal fejn trid minghajr sforzi ta' xejn.

Illi huwa car ghalhekk li dan l-Artikolu 264(2) tal-Kap. 9 johrog presunzjoni ta' dolo, iuris tantum, li ghandha tipprevali jekk ma jigix ippruvat il-kuntrarju.

Din il-presunzjoni ma hix xi wahda assoluta w li ghandha tigi applikata bl-akbar rigorosita'. Din tregi biss sakemm ma jingibux provi kuntrarji li jistghu jingiebu mill-imputat. Ma' dan il-Qorti trid tosserva li l-ligi ma tispustjax l-oneru tal-prova tal-innocenza tal-imputat ghal fuqu. L-oneru tal-prova jibqa' dejjem fuq il-

Prosekuzzjoni li ghandha a favur taghha din il-presunzjoni li pero', tista' tigi newtralizzata b'xhieda u provi ohra tal-istess Prosekuzzjoni jew tad-Difiza [ara wkoll Appell Kriminali 282/93 Il-Pulizija v Michael Attard (Deciza nhar il--12 ta' Frar, 1993) per Imhallef Carm Lino Agius].

Huwa ovvju li l-asportazzjoni ta' l-elettriku hi asportazzjoni ta' tip specjali u sui generis, trattandosi mhux ta' korp fiziku imma ta' current ta' elettriku, issir mhux bil-komunikazzjoni llegali, li ghal bzonn tista' tkun saret minn haddiema qabel, imma bl-uzu attivat ta' l-apparat kunsumatur ta' l-elettriku fil-konsapevolezza li l-konsum mhux qed jimmarka jew mhux qed jimmarka sew minhabba interruzzjoni. Min juza l-apparat konsumatur u wara li jkun sar it-tbaghbis u meta jkun jaf b'dan, ma jigux qed jisraq inqas milli kieku kien hu stess li interrompa r-registrazzjoni. Huwa ovvju illi biex jigi ppruvat is-serq, iridu jikkalkulaw l-element materjali u formali necessarji f'kull reat, il-mens u l-actus iridu jissussistu l-elementi kollha ta' dan ir-reat.

L-actus reus tas-serq jinkludi fih il-fatt li l-akkuzat ibbenifika anke minimament mill-ezekuzzjoni tal-hsieb li bil-mens rea tieghu iddecieda illi jattwa. Illi fis-sentenza Il-Pulizija vs Saviour Tabone (Deciz fit- 18 ta' Marzu 2010 mill-Qort tal-Appelli Kriminali . Vide anke deciz minn din l-istess Qorti , Il-Pulizija vs Peter Bugeja, deciz nhar it- 13 ta' Jannar 2011 u Il-Pulizija vs Joseph Camilleri et deciz nhar l- 20 ta' Gunju ,.2013) gie deciz: Fl-artikolu 264(2) tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta jinghad testwalment: "Fil-kaz ta' ksur ta' kanni tas-servizz pubbliku ta' l-ilma jew tas-servizz tal-gass, jew tal-fili jew gumi fis-servizz pubbliku, il-fatt li jkun hemm mezzi qarrieqa li bihom wiehed jista' jkollu l-uzu jew il-konsum illegittimu ta' dan l-ilma, gass jew kurrent ta' l-elettriku, jew li bihom jista' jwaqqaf jew ibiddel il-kejl jew marker fil-meter tal-kwantita mehudha jew kunsmata jitqies sakemm ma jigix pruvat il-kuntrarju, bhala prova illi d-detentur tal-fond jew il-persuna li jkollha f'idejha il-fond fejn ikunu jinsabu l-mezzi qarrieqa, jaf jew taf b'dan l-uzu jew konsum ta' ilma, gass jew kurrent elettriku skond ma jkun il-kaz."

Illi dina hija presunzjoni li giet deskritta f'sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appelli Kriminali f'sentenza moghtija fl-ismijiet Il-Pulizija vs Raymond Abela (Deciza fis-16 ta' Lulju 1990), bhala "presunzjoni feroci" u kompliet tghid: "La l-presunzjoni hija daqstant feroci l-Qorti tifhem li biex tapplikaha il-mezzi qarrieqa jridu jirrizultaw konkluzivament u mhux semplicement b'mod illi joholqu suspett … il-mezzi qarrieqa jridu jkunu jistghu jwasslu ghal dak l-effett li bihom jista' jwaqqaf jew ibiddel il-kejl jew il-markar."

Illi fl-isfond ta' dawn ir-rizultanzi ssir riferenza ghas-sentenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali fl-ismijiet Il-Pulizija vs Ronald Bruno (Appell Nru 129/00; Deciz 31 ta' Mejju, 2000, per Onor. Imhallef Dr Vincent Degaetano). Din il-Qorti, pero`,

tosserva li hawn si tratta ta' periodu ta' aktar minn erba' snin–minn wara Novembru 1989 sat-13 ta' April, 1994. Fil-fehma ta' din il-Qorti, biex issir il-prova, sal-grad li trid il-ligi fil-kamp penali, a bazi tar-record of consumption li kien hemm (mhux semplicement li probabbli li kien hemm) serq ta' kurrent elettriku fil-periodu inkriminat, kellha tingieb prova tal-load ta' l-apparat elettriku f'dak il- periodu.

Jidher li l-pulizija ma ghamlux l-icken sforz ta' investigazzjoni f'dana r-rigward. Lill-appellant lanqas ma staqsewh x'apparat elettriku u x'dawl kien hemm fil-fond tul iz-zmien li l-fond baqa f'idejgh ; l-appellant ma giex interrogat mill-pulizija bil-hsieb li jigi stabbilit dana l-punt.

Fil-kaz in dizamina ma jistax jinghad li kien hemm prova sodisfacenti, cioe` sal-grad li trid il-ligi fil-kamp penali, ta' tali serq fil-periodu inkriminat.

Pero' l-appellant ma xehedx u lanqas ma ressaq xi xhieda sbaiex jittenta jippotja l-onus li l-ligi tistabilixxi fil-konfront tieghu. Strah biss fuq il-provi imresqa il-prosekuzzjoni. Ghalhekk fil-kamp penali hu d-dover tal-prosekuzzjoni li tipprova l-akkuza sa l-inqas dettal u ma jispettax lill-akkuzat jipprova hu li kien ilu anqas minn hames snin jisraq id-dawl jew li jipprova x'appliances kellu tul il-medda taz-zmien li gie akkuzat li fih wettaq is-serq imputat lilu u dan sabeix jigi provat b'mod sodisfacenti id-differenza fil-qari; Dan qed jinghad anke jekk jidher li s-service box in kwistjoni kienet ilha snin fl-istess post u li in effetti dehret imbaghbsa!

Galadarba l-Pulizija ghazlet li tohrog akkuzi fuq serq, kien fid-dmir taghha li taghmel id-debita prova dwar l-ammont tas-serq hekk addebitat lill-akkuzat.

Illi ma tista' qatt tinstab htija fuq akkuzi bbazati semplicement fuq stima; stima arbitrarja mahduma fuq perjodu daqstant iehor arbitrarju ta' erbgha snin, fejn jigi skartat ghall-kollox il-principju baziku legali li "onus probandi incumbit qui osservit" (Manzini, Diritto Penale Vol III Kap IV pagna 234, Edizione 1890:- "Il cosi` detto onero della prova, cioe` il carico di fornire, spetta a chi accusa – onus probandi incumbit qui osservit".

Issa f'dan il-kaz il-Prosekuzzjoni rnexxielha tipprova li verament kien hemm serq ta' kurrent elettriku - w dan qed jinghad ghaliex l-imputat ma rnexxilux jeghleb il-presunzjoni iuris tantum li l-ligi timponi fuqu, irnexxielha wkoll tipprova l-mezz tas-serq stante li kien hemm tbaghbis fil-gumi li bhala konsegwenza ta' dan kien hemm in-non-registrar tal-konsum, pero' verament li kif sostniet id-difiza ma pprovatx l-aggravju tal-hin. Kien jispetta lill-istess Prosekuzzjoni tipprova dan l-aggravju, minkejja li tezisti l-prezunzjoni iuris tantum. Illi pero' kien jispetta lil prosekuzzjoni tipprova ukoll l-aggravji tal-hin, vlaur, lok u mezz moghtija minnha. M'hemmx dubbju li filwaqt li l-aggravju tal-mezz jirrizulta provata u dan ghaliex

is-serq sar permezz ta' sgass fil-gumi tal-elettriku, u fil-lok ghaliex is-serq sar fir-residenza tal-appellant. L-aggravju tal-hin ma jirrizutlax u lanqas tal-valur stante li l-Qorti m'hix konvinta bil-modalita ta' kif gie kalkolat l-ammont allegatament misruq u ghal kemm dam ghaddej dan is serq."

Ikkunsidrat:

Fil-każ odjern, irriżulta li l-imputat ma xehedx u ma ressaq l-ebda prova sabiex jegħleb l-onus li l-liġi tistabilixxi fil-konfront tiegħu. F'dan il-każ, ġie ppruvat li kienu jeżistu mezzi qarrieqa, li bihom wieħed jista' jkollu l-użu jew il-konsum illeġittimu tal-kurrent elettriku, u għalhekk ai termini tal-Artikolu 264(2) tal-Kap 9 tal-Liġijiet ta' Malta, jitqies, sakemm ma jiġix ippruvat il-kuntrarju, bħala prova illi l-persuna li jkollha f'idejha l-fond fejn ikunu jinsabu dawn il-mezzi qarrieqa, jaf b'dan l-użu jew konsum ta' kurrent elettriku. Fil-każ odjern, ġie ppruvat li l-imputat kien qiegħed f'dan il-fond, u li kien ben konsapevoli ta' dan il-wire, li kien qed jagħti d-dawl fil-post li kien qed jiġi okkupat minnu u mill-persuna l-oħra femminili. Kien jidher ċar li dan il-wire kien jammonta għal mezz qarrieq, biex jittieħed elettriku f'post li ma kellux l-ebda servizz ta' elettriku stallat ġo fih.

Madanakollu, din il-Qorti ma tqisx li l-Pulizija (li kien fid-dmir tagħha li tagħmel id-debita prova dwar l-ammont tas-serq hekk addebitat lill-akkużat) ressqet prova dwar il-valur. Kulma ġiet ippreżentata, il-kwerela li fiha kien hemm stima annessa (fol 90 u 91). Madanakollu, din ma ġietx ikkonfermata bil-ġurament mill-ebda uffiċjal tal-Enemalta, u kif ingħad fil-ġurisprudenza hawn fuq ikkwotata, ma tista' qatt tinstab ħtija fuq akkużi bbażati sempliċement fuq stima. Il-Qorti tissottolinja li f'dan ir-rigward, din l-istima, apparti li lanqas biss ikkonfermata bil-ġurament, u lanqas ingħatat spjegazzjoni tal-kalkoli li saru fuqha, issemmi perjodu ta' ħames snin. Dan il-perjodu ta' ħames snin, bl-ebda mod ma ġie ppruvat li kien iż-żmien, li proprju l-imputat kien f'dan il-post abbandunat u utilizza dan is-servizz tal-elettriku b'mod illegali.

Il-Qorti tqies iżda, li ġie ppruvat l-aggravvju tal-mezz. Dana peress li l-Artikolu 264(1) tal-Kap 9 tal-Liġijiet ta' Malta jgħid, li taħt l-isem ta' "ksur", jidħlu kull tbattija fl-art, ksur, ħatt, ħruq, qligħ, tagħwiġ jew sgassar ta' ħajt, li ma jkunx ħajt ta' għalqa mibni bis-sejjieħ, saqaf, qofol, katnazz, bieb jew ta' mezzi oħra bħal dawn li qegħdin sabiex ma jħallux id-dħul f'dar jew f'lok ieħor jew f'reċint, jew biex isakkru jew jerfgħu fiż-żgur, ħwejjeġ jew oġġetti oħra f'kaxex, fi sniedaq, f'armarjijiet jew reċipjenti oħra,

u kull ksur ta' kaxxa, senduq jew reċipjent ieħor, saħansitra jekk dan il-ksur ma jsirx fil-lok fejn ikun sar is-serq.

Ikompli jgħid li bla ħsara tad-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 326, kull ksur, tagħwiġ, qligħ jew sgassar ta' kanni tas-servizz pubbliku tal-ilma jew tas-servizz tal-gass, jew tal-fili jew gumni tas-servizz elettriku, jew tal-meters ta' dawn is-servizzi, jew ta' xi siġill ta' xi meter magħmul sabiex isir tniffid illeġittimu ma' dawn il-kanni, fili, jew gumni, jew l**-eżistenza ta' xi mezz qarrieq,** kif imsemmi fis-subartikolu (2), jitqies ukoll li huwa "ksur". Il-Qorti tqies li f'dan il-każ, ġie ppruvat li kien hemm mezz qarrieq, u ċioe' li kien hemm wire li kien mgħoddi sabiex jieħu d-dawl minn sors ieħor, u mhux minn meter apożitu fil-fond in kwistjoni.

Per konsegwenza, f'dan il-każ, il-Prosekuzzjoni rnexxielha tipprova li verament kien hemm serq ta' kurrent elettriku, peress li l-imputat ma rnexxielux jegħleb il-preżunzjoni *iuris tantum* li l-liġi timponi fuqu, u kif ukoll irnexxielha tipprova l-aggravvju tal-mezz. Ma ġiex iżda ppruvat, l-aggravvju tal-valur.

Dwar il-piena, din il-Qorti qieset iċ-ċirkostanzi tal-każ, kif ukoll il-fedina penali tal-imputat.

Deċide

Għar-ragunijiet hawn fuq esposti, din il-Qorti, wara li rat l-Artikoli 261 (b), 264(1) u (2), u 278(1) tal-Kap 9 tal-Liġijiet ta' Malta, issib lil Roderick Cilia ħati li kkommetta serq ta' elettriku, liema serq huwa aggravat bil-mezz biss, u tikkundannah għal perijodu ta' sena priġunerija sospiż għal perijodu ta' sentejn, ai termini tal-Artikolu 28A tal-Kap 9 tal-Liġijiet ta' Malta, filwaqt li tilliberah mill-aggravvju tal-valur.

Maġistrat Dr. Simone Grech

Janet Calleja
Deputat Reġistratur